

УДК 371.132:796.5

Коллегаєв М.Ю.

к.пед.н., доцент

КЗВО «Хортицька Національна навчально-реабілітаційна академія» ЗОР
м. Запоріжжя, Україна

АДАПТАЦІЯ ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СПОРТИВНОМУ ТУРИЗМІ В УКРАЇНІ ПІСЛЯ ПІВТОРА РОКУ ВІЙНИ

Спортивний туризм традиційно є одним із найпопулярніших видів спорту як у дорослому, так і в дитячо-юнацькому сегментах. Щорічно (до початку пандемії COVID-19 у 2020 році), в Україні проводилося близько 25 Чемпіонатів та Кубків України, а також сотні обласних першостей з техніки різних видів спортивного туризму. Десятки тисяч туристів щорічно здійснювали багатоденні рекреаційні та спортивні походи в Україні та закордоном, а близько тисячі груп здійснювали зареєстровані спортивні походи 1-6 категорій складності.

Початок військової агресії 24 лютого 2022 року РФ проти України

закономірно в значній мірі призупинив туристичну діяльність загалом та активні подорожі похідного типу зокрема. Однак, з переходом війни до затяжної і відносно стабільної фази, основні шоківі зміни в житті частини населення, яке не потрапило під окупацію, не постраждало від обстрілів, не виїхало з країни і безпосередньо не залучених до діяльності Сил оборони завершилися.

Режими обмежень, пов'язані з військовими діями, вплинули на умови як похідної, так і змагальної спортивно-туристської діяльності. Залежно від географічного розташування регіонів та близькості їх до зон бойових дій, окупованих та деокупованих територій, а також територій, що піддаються ракетним атакам, склалися різні заборони та обмеження, введені як центральними органами, так і місцевими адміністративними та військовими владами на місцях.

Основні обмеження, що діють під час воєнного стану в центральних та західних регіонах України, пов'язані з туристичною діяльністю похідного типу були відображені у публікації на сайті Державного Агентства розвитку туризму від 7.07.2022 [1]. Крім того, у системі дитячо-юнацького туризму обмеження діяльності Центрів туризму учнівської молоді у період воєнного стану регулюється МОН України.

Аналіз соціальних мереж та особистий досвід скоєних походів у 2022-2023 років дає змогу зробити висновки, що сегмент активних подорожей в окремих районах України скоротився, але не зник. В результаті, у літні сезони 2022-2023 років найбільш затребуваними районами для активного відпочинку, у тому числі й похідного типу, стали неприкордонні райони Карпат і малі річки Центральної та Західної України [2]. На жаль, на сьогоднішній день не існує жодної статистики щодо активних подорожей похідного типу в період воєнних дій. Однак, ми можемо простежити процес адаптації змагальної спортивно-туристської діяльності на рівні регіональних та всеукраїнських першостей за минулі півтора роки війни.

Вивчення та аналіз Інтернет-ресурсів [3], [4] дозволили нам виділити основні форми та умови проведення змагань з техніки спортивного туризму у

період військового стану в Україні у 2022-2023 роках.

У таблиці 1 наведено дані Чемпіонатів і Кубків України, проведених після 24 лютого 2022 року.

Таблиця 1

Всеукраїнські змагання зі спортивного туризму після 24 лютого 2022 р.

№	Дата проведення	Назва та рівень змагань	Вид туризму	Форма проведення	Місце проведення
1	Квітень-травень 2022	Всеукраїнські дистанційні змагання з в'язання вузлів	-	Дистанційна	Київ, УДУНП
2	21-22.06. 22	Кубок України з пішохідного туризму	пішохідний	Онлайн	Київ, УДУНП
3	27.07. 22	Всеукраїнські змагання	пішохідний	Онлайн	Київ, УДУНП
4	6-10.09. 22	Чемпіонат України серед юнаків	пішохідний	Очна	Закарпаття
5	6-10.09. 22	Чемпіонат України серед юнаків	велосипедний	Очна	Закарпаття
6	16-18.09. 22	Чемпіонат України серед юнаків (зв'язки)	пішохідний	Очна	Хмельницька
7	7-9.10. 22	Кубок України	водний	Очна	Вінницька
8	21.10. 22	Всеукраїнські змагання	велосипедний	Онлайн	Київ, УДУНП
9	21.02.23	Всеукраїнські змагання	водний	Онлайн	Київ, УДУНП
10	15-18.02. 23	Кубок України з комбінованого спортивного туризму	комбінований	Очна	Київ
11	1-4.03. 23	Чемпіонат України серед юнаків	лижний	Очна	І-Франківська
12	18-23.04.23	Чемпіонат України	водний	Очна	І-Франківська
13	8-11.06.23	Чемпіонат України	гірський	Очна	Львівська
14	14-18.06.23	Всеукраїнські змагання	велосипедний	Очна	Кіровоградська
15	29.06-3.07.23	Чемпіонат України	пішохідний	Очна	Вінницька
16	24-27.08.23	Чемпіонат України серед ветеранів	пішохідний	Очна	Київ

Аналіз діяльності обласних Центрів туризму учнівської молоді засвідчив, що в перші півроку воєнних дій обласні першості в регіонах, близьких до зон бойових дій, було скасовано або вони проводилися в онлайн-режимі. Очні обласні та всеукраїнські змагання за дуже обмеженої кількості учасників проводилися на Закарпатті та в Івано-Франківській області. У зимовий час почали повсюдно проводитися регіональні змагання в закритих приміщеннях при обмеженому ліміті одночасних учасників [5], [6].

У сезоні 2033 року географія проведення всеукраїнських змагань помітно розширилася, як і кількість областей (до 13), що виставили команди. Чемпіонати та Кубки України з різних видів спортивного туризму проводилися в Івано-Франківській, Кіровоградській, Вінницькій, Львівській, Хмельницькій областях та м. Київ [3].

Висновки. Проведене дослідження засвідчило, що за минулі півтора року воєнних дій в Україні відбулася адаптація змагальної діяльності у спортивному туризмі. Перші півроку війни охарактеризувалися скасуванням або проведенням онлайн-змагань. Наступного півріччя проведення регіональних та Всеукраїнських першостей обмежувалося Закарпаттям та Івано-Франківщиною, а окремі місцеві змагання проводилися в закритих приміщеннях за обмеженого ліміту учасників. Другий рік воєнного стану характерний збільшеним представництвом регіональних команд і розширенням географії проведення всеукраїнських змагань. При цьому, обласні першості, за винятком регіонів, що межують із зоною військових дій, проводилися в очній формі [5], [7]. Таке становище пояснюється деокупацією територій на півночі України та в Херсонській області, збільшенням ефективності роботи ППО та пом'якшенням обмежень у роботі Центрів туризму учнівської молоді.

Література:

1. Подорожі під час війни: правила безпеки. URL : <https://www.tourism.gov.ua/blog/podorozhi-pid-chas-viyni-yakih-pravil-bezpeki-varto-dotrimuvatis> (дата звернення: 22.09.2023)
2. Активні подорожі похідного типу в Україні під час воєнного стану. *Світові досягнення і сучасні тенденції розвитку туризму та готельно-ресторанного господарства*. Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції, 25 листопада 2022 р., м. Запоріжжя. 2022. С. 197-201.
3. Український державний центр національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму учнівської молоді. URL : <https://patriotua.org/novyny/sport-novyny/> (дата звернення: 25.03.2023)
4. Архів новин. Федерація Спортивного Туризму України. URL :

<https://www.fstu.com.ua/archive/> (дата звернення: 15.10.2023)

5. Хмельницький обласний центр туризму і краєзнавства учнівської молоді. URL : <https://otstkum.km.ua/category/news/sportuvnuy-turizm/zmagannia/> (дата звернення: 24.09.2023)

6. Запорізький обласний центр туризму і краєзнавства, спорту та екскурсій учнівської молоді. URL : <http://centrturizmu.zp.ua/news/cat/11> (дата звернення: 24.09.2023)

7. Вінницький обласний центр туризму, спорту, краєзнавства та екскурсій учнівської молоді. URL : <https://vintravel.vn.ua/plani-zahodiv/866-plan-roboti-centru-na-2023-rik> (дата звернення: 24.09.2023)